

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 ก.ค. 2555	22	7782	5

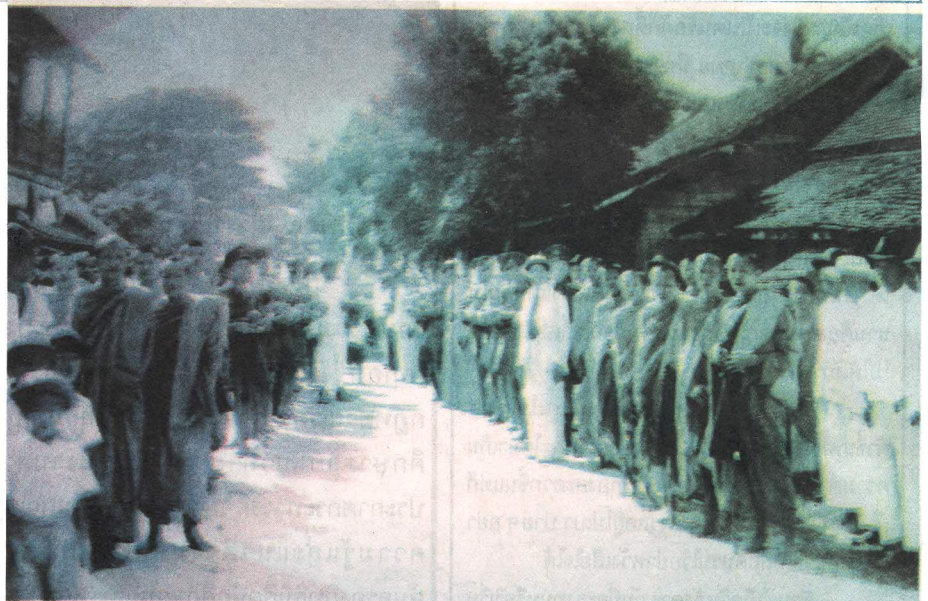

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

ปากบ่อง...อดีตย่านการค้า ทางเรือของป้าซาง

แม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่าร้อยปี ย่านชุมชนการค้าปากบ่อง จึงเป็น
ตำนานบทเริ่มต้นของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลในฐานะพลเมืองชั้นสอง ที่เข้า
มาทำการค้าอยู่ในเชียงใหม่ ลำพูน ให้สามารถล้มตาอำปอก มั่งคั่งร่ำรวย
จากอาชีพค้าขายจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคมจวบจนทุกวันนี้

หากย้อนหลังไปเมื่อราว 100 กว่าปี
ที่ผ่านมา ชุมชนการค้าริมฝั่งแม่น้ำปิงได้มีบทบาท
สำคัญต่อระบบการค้าของอาณาจักรล้านนา
ไม่ว่าจะเป็นชุมชนการค้าริมฝั่งแม่น้ำปิงที่วัดเกต
การาม จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงชุมชนการค้า
ริมฝั่งแม่น้ำปิงที่ปากบ่อง จังหวัดลำพูน ล้วนแล้ว
แต่เคยรุ่งเรืองมั่งคั่ง คร่ำคร่ำไปด้วยชาวจีนโพ้น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 ก.ค. 2555	22	7782	5

ทะเลที่เข้ามาค้าขาย
และเรือสินค้าจากต่าง
ถิ่นจำนวนมาก

ชาวจีนที่เข้ามา
ทำการค้าที่ปากบ่อง ถือ
ได้ว่าเป็นคนจีนกลุ่ม
แรกที่มีอิทธิพลต่อ
การค้าทั้งลำพูนและ
เชียงใหม่ในเวลาต่อมา

หลังจากที่เข้ามาตั้งรกรากทำมาค้าขายอยู่ที่ปากบ่องระยะหนึ่งแล้ว
ชาวจีนเหล่านี้ได้พากันอพยพเดินทางไปยังรกรากค้าขายอยู่ในที่ต่างๆ
อาทิ ที่ย่านวัดเกตการาม เชียงใหม่ย่านหลังกาดหลวงหน้าวัดชัยมงคล
ลำพูน ล้วนเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของคนจีนทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อเราเดินทางไปที่
บริเวณชุมชนวัดเกต จึงพบเห็นกลุ่มเครือญาติของคนจีนที่อพยพมาจาก
ปากบ่องเข้ามาตั้งรกรากค้าขายอยู่ที่นี่ เช่น เจ็กหมาแดง ต้นตระกูลวิบูลสันติ
นางนาก แซ่ฮุน ต้นตระกูลอุณจะนำ หรือแม้แต่หลวงอนุสารสุนทร
(สุนธีร์ แซ่ฉั่ว) ก็ล้วนอพยพมาจากปากบ่องทั้งสิ้น

ย่านชุมชนการค้าทางเรือปากบ่องนั้น ในอดีตนับว่าเป็นชุมทางการ
ขนส่งสินค้าทางเรือขนาดใหญ่ กล่าวกันว่า สินค้าจากภาคกลาง ไม่ว่าจะเป็น
กะปิ เกลือ ปลาแห้ง น้ำมันก๊าซ ที่ใส่เรือสือต หรือ เรือหางแมลงป่องมาจาก
ปากน้ำโพถูกลำเลียงขึ้นมาเก็บในโกดัง ก่อนจะขนถ่ายใส่เกวียนไปขาย
ยังตัวเมืองลำพูนและเชียงใหม่

พ่อบุญรัตน์ อุณจะนำ อายุ 77 ปี ลูกหลานของอุยหมา อุณจะนำ
ซึ่งค้าขายอยู่ที่ย่านปากบ่องเล่าว่า เมื่อก่อนจะมีเรือจากเมืองระแหงขึ้นมา
จอดที่ท่าเรือปากบ่อง จากนั้นพ่อค้าจากลำพูน ป่าซาง จะนำล้อเกวียนมา
ขนสินค้าไปขาย สินค้าจากเรือจะถูกนำมาเก็บไว้ที่นี่ จะมีพ่อค้ามารับเอา
ไปขายอีกทีหนึ่ง นอกจากนั้นสินค้าบางส่วนที่ซื้อมาจากเชียงใหม่ก็จะถูก
ลำเลียงใส่เรือสือต เพื่อไปขายที่ปากน้ำโพต่อ ได้แก่ กระเทียม ครึ่ง ผ้าย
ผ้าทอ รวมไปถึงของป่า

ที่ย่านปากบ่อง จึงเป็นเสมือนชุมทางแลกเปลี่ยนสินค้าและจุดพัก
ของ นับเป็นย่านการค้าของชาวจีนที่ใหญ่แห่งหนึ่ง มีโกดังสินค้ามากกว่า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 ก.ย. 2555	22	17782	5

10 แห่งและโรงเหล้า หากจะถามว่าชาวจีนเหล่านี้อพยพมาจากที่ไหน และทำไมถึงเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่ที่ปากบ่อง อาจสันนิษฐานได้ว่า หลังจากที่ชาวจีนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในสยามเป็นจำนวนมาก ต่างพากันอพยพออกไปหาทำเลที่ตั้ง บ้างก็ไปอยู่ภาคใต้ บ้างก็อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ขณะเดียวกันมีชาวจีนกลุ่มหนึ่งเดินทางมาตั้งรกรากอยู่ที่ นครสวรรค์ หรือ ปากน้ำโพ ขณะที่บางส่วนได้เดินทางต่อขึ้นเหนือมาจนถึงปากบ่อง ก่อนจะอพยพโยกย้ายไปอยู่ในเมืองลำพูนและเชียงใหม่

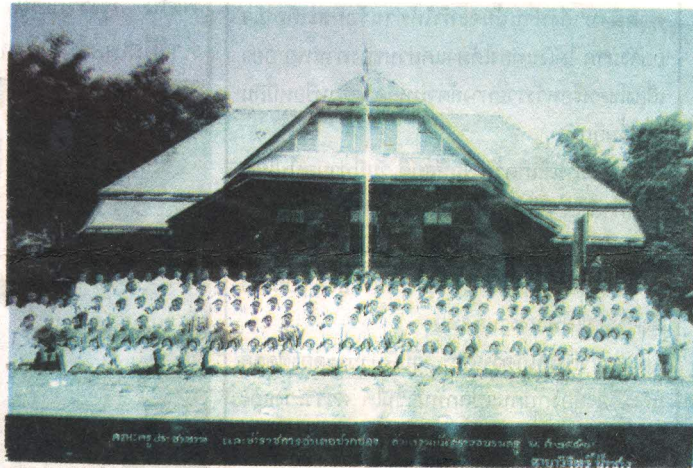
การเดินทางเข้ามาตั้งรกรากของชาวจีนกลุ่มแรกๆ เมื่อ 100 กว่า ปีที่แล้ว (ประมาณ ปี พ.ศ. 2400) มีความน่าสนใจมาก เพราะสมัยนั้น ยังไม่มีถนนหนทาง การอพยพเข้ามาจึงอาศัยทางเรือ สมัยนั้นยังไม่มีทางรถไฟ หรือ รถยนต์ (รถไฟเริ่มเข้ามาในเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2464) ส่วนรถยนต์ไม่ทราบปีพ.ศ. แต่จากรายงานของ อ.แสง จันทรงาม กล่าวว่า ปี 2460 หลวงอนุสารสุนทรเป็นผู้ริเริ่มกิจการเดินรถโดยสารขึ้นในเมืองเชียงใหม่ รับส่งระหว่าง เชียงใหม่ - ลำพูน ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของ แม่จวนแก้ว เมธังกูร (เทพพรหม) อายุ 87 ปี เล่าว่า สมัยก่อนการเดินทางจากลำพูนไปเชียงใหม่จะใช้รถโดยสารของเจ๊กมะ เป็นรถที่ใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิง ราคาค่าโดยสารคนละ 1 สตางค์

แต่จากสภาพภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาทำให้การเดินทางด้วยเท้ามีความยากลำบาก ดังนั้นการเดินทางโดยเรือจึงเป็นการคมนาคมทางเดียวที่สะดวกรวดเร็ว ซึ่งจากบันทึกของ ดร.แดเนียล แมคกิลวารี มีชชันนารี ชาวอเมริกันที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในล้านนา กล่าวถึงการเดินทางจากเมืองบางกอก โดยออกเดินทางเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2406 ถึงเมืองเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2407 ใช้เวลากว่า 2 เดือน โดยใช้เส้นทางเรือมาจนถึงเมืองระแหง จากนั้นจึงใช้ช้างสลับกับการเดินเท้ามาจนถึงเมืองเชียงใหม่

นอกจากนี้ยังมีบันทึกของนายปีแอร์ โอว์ต นักสำรวจชาวเบลเยียม ได้บันทึกการเดินทางจากบางกอก เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2440 ทางลำน้ำเจ้าพระยา ผ่านเมืองชัยนาท ปากน้ำโพ ขึ้นมาตามแม่น้ำปิง จนถึงเมืองกำแพงเพชร เมืองระแหง จนถึงเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2440 ซึ่งจากบันทึกดังกล่าว ทำให้เห็นว่า ในอดีตการเดินทางโดยใช้เรือเป็นเส้นทางเดียวที่ง่ายและสบาย

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 ก.ค. 2555	22	7782	5

ด้วยเหตุนี้ชาวจีนที่อพยพขึ้นมาค้าขายอยู่ที่ปากบ่อง จึงเดินทางมากับเรือสินค้าแล้วมาตั้งรกรากอยู่บริเวณชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ จนเกิดเป็นย่านการค้าที่ใหญ่สำคัญ จนกระทั่ง ปี พ.ศ.2443 ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองบริหารราชการแผ่นดินตั้งเวียงป่าซางในสมัยพระเจ้ากาวิละขึ้นเป็นแขวงปากบ่อง พร้อมกับการตั้งที่ว่าการอำเภอปากบ่องอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง

จนถึงปี พ.ศ.2489 เมื่อมีการตัดถนนหลวงสายเอเชีย จากเมืองเถิน - เชียงใหม่ ผ่านบ้านป่าซาง ทำให้ถนนสายนี้เป็นถนนสายหลักเส้นแรกที่ผ่านมาตัวอำเภอป่าซาง มีผู้คนจำนวนมากแวะพักอำเภอป่าซางเพื่อรับประทานอาหารและซื้อสินค้า ทำให้ในช่วงเวลานั้นป่าซางเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุด เกิดเป็นศูนย์กลางการค้าทางบกขึ้น ทางราชการจึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปอยู่ที่บ้านป่าซาง ประการหนึ่งคือ ท่าเลที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอปากบ่องคับแคบ พอถึงฤดูน้ำหลากทำให้เกิดน้ำท่วมขังขณะเดียวกันการคมนาคมทางน้ำได้ลดความสำคัญลง จนทำให้ชุมชนการค้าย่านปากบ่องจากที่เคยเป็นชุมทางการค้าทางเรือกลายเป็นเพียงอดีตแห่งตำนานการค้า เช่นเดียวกับชุมชนการค้าทางเรือของเชียงใหม่ เช่น ย่านวัดเกตการาม

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 ก.ค. 2555	22	7782	5

แม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่าร้อยปี ย่านชุมชนการค้าปากบ่อง จึงเป็น
ตำนานบทเริ่มต้นของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลในฐานะพลเมืองชั้นสอง ที่เข้า
มาทำการค้าอยู่ในเชียงใหม่ ลำพูน ให้สามารถสืบตอดำรง มั่งคั่งร่ำรวย จาก
อาชีพค้าขายจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคมจวบจนทุกวันนี้

